

vedrørende et politisk historisk Spørgsmaal af største Betydning. Det drejer sig ikke her om et Emne vedrørende en afdød Konges Privatliv, der kunde skønnes endnu at burde lades uoplyst, men det drejer sig om en Række politiske Handlinger af Christian VIII som Konge. Den beklagelige Nægtelse faar en besynderlig Baggrund, naar Hr. Lauridsen i sin Bog er i Stand til at trykke en Del af de af ham ønskede originale Breve og Aktstykker efter Afskrifter, der er givet ham af Etatsraad Hiort Lorenzen, der for flere Tiaar tilbage uden Vanskelighed fik Adgang til de samme Papirer. —

Hr. P. Lauridsen har for nylig, i September 1916, fejret sin 70-aarige Fødselsdag. Man maa oprigtigt haabe, at den fremrykkede Alder ikke vil svække hans Arbejdskraft, thi det vilde være et stort Tab for dansk historisk Forskning, om han ikke fik afsluttet sin Skildring af det nationale Gennembrud i Nordslesvig, det Emne, i hvilket hans kraftige og evnerige Forfatterpersonlighed har naaet sin værdifuldeste Udfoldelse.

Aage Friis.

Von Kieler Professoren. Briefe aus drei Jahrhunderten zur Geschichte der Universität Kiel. Herausgegeben zur Erinnerung an das 250 jährigen Jubiläum der Universität in ihrem Auftrag von Dr. M. Liepmann, Professor der Rechte in Kiel. Stuttgart und Berlin 1916.

Det er et ikke ringe Arbejde, der er udført med ovennævnte Værk, hvis Udgivelse har staaet paa siden 1912. Brevene ere fremdragne fra saavel offentlige som private Samlinger, et stort Materiale, som Udgiveren dog ikke helt synes at have behersket. Ikke mindst spores et manglende Kendskab til Slesvig-Holstenismens Historie, som man ikke skulde have ventet at træffe i et Skrift som det foreliggende.

Det er jo et stort Tidsrum, over hvilket Bogen spænder, men for den første Dels Vedkommende er hvad der bliver tilbage efter Læsningen i det væsentlige et Indtryk af Uni-

versitetets Lidenhed og dets Læreres daarlige Kaar. Først med det 19de Aarhundrede faar Brevene mere almindelig Interesse, dog stadig uden at give større sammenhængende Bidrag, hverken til Kieler-Universitetets eller til Hertugdømmernes Historie.

Rent forbigaaende kan man træffe en Notits om Glæden ved at være udenfor Krigene i Aarhundredets Begyndelse, men ellers intet om disse for Holstens Vedkommende, ikke mindst mod Slutningen, saa bevægede Tider. Den literære Forpostkamp om Hertugdømmernes statsretslige Stilling 1815—16, der dog væsentlig udkæmpedes i Professorernes Kreds, lades paa samme Maade saa godt som uomtalt, ligesom ogsaa den paafølgende Forfatningskamp, og selv Lornsens Fremtræden sætter sig ikke dybere Spor. Fra Midten af 30erne bliver Brevene talrigere, og Christian VIII's Tid er som Helhed den, til hvilken de give mest. Uden blot en flygtig Skildring af den studerende Ungdoms Indsats i Krigsaarene, naar vi over til Tiden mellem Krigene, hvor de fordrevne Professorers Skæbne er den alt overvejende Interesse, der ikke lader Plads aaben, hverken for Sprogreskripterne eller for det danske Styre i Almindelighed.

Er det saaledes vanskeligt at samle Brevene om enkelte Begivenheder, er de til Gengæld af ikke ringe Betydning for vort Kendskab til Brevskrifterne selv, blandt hvilke i første Række kan nævnes Falck og Samwer.

Særlig Falck er godt repræsenteret i Samlingen, ikke mindst ved Breve til kongerigske Forbindelser, og han kommer os gennem disse paa nærmere Hold end før. Han er Typen paa Slesvig-Holsteneren af den gamle Skole, en af Førstemændene i den literære Kamp for Hertugdømmernes Rettigheder, det samme Grundlag hvorpaa han, efter Krigens første Bitterhed, atter melder sig rede til Fred og til fuld Forsoning. Selv er han passiv, udover sin literære Virksomhed, og om hvad der skal ske 1848, har han ikke gjort sig nogen Tanke, før Efterretningen om Casinomødet naar til Kiel om Aftenen d. 23. Marts.

Det samme kan ikke siges om Samwer. Han var klar

over hvad det galdt, at Deputationens Tilbagevenden med uforrettet Sag vilde føre til Oprør, at Soldaterne vilde gaa over, og at Bevægelsen næppe vilde blive rettet mod Kongen, men alt ske i dennes Navn. Et bedre Bidrag til Belysning af den endnu i vore Dage i tysk Historieskrivning godkendte Fremstilling i Droysen og Samwers bekendte Bog end den der her er givet i et Brev af 21. Marts til Hertugen af Augustenborg, kan vanskelig tænkes. Og som i dette se vi ogsaa i de andre Breve Samwer som Handlingens Mand, stadig i Forbindelse med Hertugen, men uden Opgivelse af egen Selvstændighed.

Skulde endnu et Navn nævnes, kunde det passende være Droysen, ikke paa Grund af det ovennævnte Medarbejderskab, men som Repræsentanten for en tredje Retning, for dem der kom udefra. Ogsaa han kom til at spille en afgørende Rolle, og alligevel se vi i hans Breve, hvorledes Hertugdømmerne mindre har Betydning i sig selv end som Løftestang for det tyske Rige.

Som de tre saaledes ogsaa de øvrige; overbevisningstro Slesvigholstenere og andre for hvem Interessen for Hertugdømmerne bundede mere eller mindre dybt og rummede mere eller mindre Livskraft.

Jeg har fremhævet nogle Navne, der for mig staa som typiske, andre kunde været tagne med maaske lige Ret. For mange af Brevenes Vedkommende vil det gælde, at de bringe Nyt af Værdi, for dem alle at de er læseværdige, men noget virkeligt Indtryk af disse Professorers som af Universitetets hele Betydning indadtil som udadtil i disse Aar, og ikke mindst af Vexelvirkningen mellem de akademiske Lag og de videre Kredse, give de ikke.

Med Rette siger Udgiveren da ogsaa i sit Forord, at Bogen mere end som et Festskrift maa betragtes som et forberedende Arbejde til en Kieler Universitetets Historie. Den vil som saadan ogsaa fra dansk Side blive modtaget med Forstaaelse og Interesse.

Axel Heils.